

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

DIBOKWANE/HLAKOLA 2015

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 70

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 7.

KAROLO YA A: PADI**KGATI YA MODITI – OK Matsepe****POTŠIŠO YA 1**

- 1.1 1.1.1 O na le lenyatšo. O ile mongsetšhaba a boe le batšofadi bao ba sa hlwego ba enywa/O boile le bana ba batšofadi ba ka ntle ga go kgopela mongsetšhaba. (3)
- 1.1.2 Kgoši Dianthona ke malome wa Sefatamollo. (2)
- 1.1.3 Setšhaba ge se etwa ke mosadi pele se tsena mathateng. (2)
- 1.1.4 Ke thulano.
Sefatamollo o ingwathela/ikabela setšhaba sa Mmatshupo. (3)
- 1.1.5 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
Mohlala: Ke wa ntwā: Sefatamollo o ipha setšhaba sa Mmatshupo/
O nyaditše batšofadi (batswadi ba gagwe). (2)
- 1.1.6 MmaKgoši o sa hlagolelwa mašemo le go ritelelwa lapa, bj. bj. (2)
- 1.1.7 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
Mohlala: Ke be ke tla mmiletša lekgotleng la bakgoma le bakgomana mošate.
Ke be ke tla hlohleletša setšhaba go mo tsogela maatla. (3)
- 1.2 1.2.1
- O gana ge Nkgotlelele a tsena komeng ya gagwe.
  - O bolela a tiba fase go laetša gore ga a nyake phetolo. (2)
- 1.2.2 Tikologo ya segae. Ditaba di rerwa kgorong/Koma e sa hlagišwa. (2)
- 1.2.3 Ke thulano ya ka ntle. Sefatamollo o fapana ka mantšu le banna kgorong ka ge a re Nkgotlelele a ka se tsene komeng ya gagwe. (3)
- 1.2.4 Morero wa padi ke gore go se be le kgethologanyo go ya ka bong goba ka mmala/seemo. Setsopolweng se Nkgotlelele o ganetšwa go tsena komeng ka lebaka la mmala wa gagwe/gobane e le lehwepe/lehwehle/lešobe. (2)
- 1.2.5
- Go utolla ditaba le ditiro tša baanegwa.
  - Gore re kwe ditaba ka beng ba tšona. (4)
- 1.2.6 Wa ntwā. (1)
- 1.2.7 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
Mohlala: Ke manyami/lenyatšo. Sefatamollo ga a hlomphe setšhaba ka go rera koma le go tšea sephetho a nnoši. (2)
- 1.2.8 Ke be ke tlo re Nkgotlelele a bolle le bana ba bangwe ba motse/A se kgethologanywe go bana ba bangwe. (2)

[35]

KAROLO YA B: PAPADI/TERAMA**DI ŠITILE PHAAHLA – SN Tseke****POTŠIŠO YA 2**

- 2.1 2.1.1
- O gana go gola.
  - Ga a na maikarabelo. (4)
- 2.1.2 Go na le dikolo (barutiši, hlogo ya sekolo, barutwana, ofisi). (1)
- 2.1.3 BoMorena Morwadihlare, Mohwiti, Kalelane le Mokgopu ke maloko a lekgotlataolo la sekolo seo Mašutša e lego hlogo ya sona. (2)
- 2.1.4 Wa pelaelo/ngongorego. Ba swanetše go tšweletša dikgakollothuto tšeo ba rego di gona, ka ge go kgonega gore di se be gona. (4)
- 2.1.5 Ditlhababadi. Mohola wa tšona ke go hlahla babadi/Go laetša seemo sa ditaba/Go tšweletša ditiragalo tša go balwa e sego tša go bapalwa/Polelo ya mongwadi. (3)
- 2.1.6 Barutwana ba swanetše go hlompha barutiši ba bona, kudu hlogo ya sekolo. (2)
- 2.1.7 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
Mohlala: A boikokobetšo. O ikiša fase go barutwana gore ba thekge kgopolo ya gagwe. (2)
- 2.2 2.2.1 Ke yo bohlale. (2)

2.2.2

KHOLOMO YA A		KHOLOMO YA B	
1.	Molwantšhwa	C	Namele
2.	Molwantšhi	A	Tlhakolane
3.	Mohlhohleletši	B	Maitshwaro a barurtiši

(3 x 1) (3)

- 2.2.3 Go tšweletša dimelo tša baanegwa/Go utolla ditiro tša baanegwa. (2)
- 2.2.4 Ke ya sebjalebja.
Tšhelete e bolokwa toropong. (3)
- 2.2.5 Mašutša o re ka moo baithuti ba dirilego ka gona ke gabotse mola go se bjalo/Tlhakolane o re Namele ke motho wa maele, sephiri le wa go loka mola go se bjalo. (2)

- 2.2.6 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
Mohlala: Ke wa letšhogo/maseme. Namele o tšhoga gore sephiri sa gagwe sa go ngwalela khuduthamaga ya barutwana lengwalo se ka utolloga. (2)
- 2.2.7 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
Mohlala: Baanegwa ba lekanetše.
- Mafelo ga se a mantši.
  - Le ge go le bjalo, poledišano ke ye telele, ka fao e šitiša papalego.
  - Dikarabo tše dingwe tša maleba di tla amogelwa. (3)
- [35]**

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 35

KAROLO YA C: KANEGELOKOPANA**TŠA LEFASE GA DI FELE – MFC Matshela le ba bangwe****POTŠIŠO YA 3****'Hallo baby ...!'**

- 3.1 3.1.1 Sefatanaga le *Cellular phone*. (4)
- 3.1.2 Baratani. Palesa o bitša Thabo moratiwa. (3)
- 3.1.3 Wa pefelo. Palesa o befedišwa ke maitshwaro a Thabo/Thabo o bona nke Palesa o a mo nyatša. (4)
- 3.1.4 Ya ka ntle, Palesa o thulana le Thabo ka mantšu. (3)
- 3.1.5 Go re utollela dimelo tša baanegwa/Go re alela ditiragalo. (2)
- 3.1.6 Mongwadi wa kanegelokopana o re fegile, ga a tšweletše pheletšo ya bona. (2)
- 3.2 3.2.1
- O fa Satšene tšhelete gore a mo nyale.
  - O agela monna wa lephodisa ntlo ya kgoparara. (4)
- 3.2.2 Ya sebjalebjae.
Basadi ba go rutega/Dintlo di agwa ka samente le masenke. (2)
- 3.2.3 Ngwanenyana towe! (1)
- 3.2.4 Ya ka ntle. Satšene o roga Selina ebile o mo šupa ka raborolo. (2)
- 3.2.5 Wa kgakanego. O makatšwa ke ge satšene a sa tle go nyala etšwe a mo file tšhelete. (3)
- 3.2.6 Magomo a thulano/sehloa. Ke thulano ye kgolokgolo ya kanegelokopana ye/Morago ga thulano ye Selina o hloka monna go no swana le pele. (2)
- 3.2.7 Le ge a se a rutega, o kgonne go hlalefetša morutišigadi yo a rutegilego. (1)
- 3.2.8 Balekwa ba tla tšweletša dikgopolo tša go fapana. Mohlala:
Aowa, mosadi o nyalwa ka lebaka la lerato e sego ka lebaka la bana.
Ee, mosadi wa go ba le bana ga a swanela go nyalwa ke monna yo mongwe/Banna ba bantši ga ba nyake go nyala mosadi wa bana ba bantši/Bana bao ga ba yo swarwa gabotse. (2)

[35]**PALOMOKA YA KAROLO YA C: 35**

KAROLO YA D: THETO**DIRETO TŠA SESOTHO SA LEBOA – DM Kgobe****POTŠIŠO YA 4****4.1 Re madimabe bjang? – OK Matsepe**

4.1.1 Ditematheto tše 5.
Methalotheto ye meraro go tematheto ye nngwe le ye nngwe. (2)

4.1.2 -oga
-oga
-oga (2)

4.1.3 • Ba bolokile bana ba bantši.
• Bana bao ba be ba reeletšwe ka meloko ya sereti.
• O re bana bao ba ba belegago ba a hlokofala. (3)

4.1.4 Go tšweletša potšišo ye e se nago le karabo ka nepo ya go gatelela molaetša. (2)

4.1.5 Ge le sa mmege/le batametše legodimo.
Se thuša mmadi go khutša ge a bala/Go arola mothalotheto ka dikarolometara, e lego 'Ge le sa mmege' le 'le batametše legodimo'. (3)

4.1.6 Moreti o šomišitše 'tulamešidi' go hlaloša maatla a dihlare tše ba ba loyago ka tšona/'Rothothago' go gatelela go hloka lešoko ga baloi. (2)

4.1.7 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
Mohlala: Wa manyami. Bana ba gagwe ba a hlokofala ka morago ga pelego.
Wa pefelo. Go na le motho yoo a ba bolaelago bana, badimo le bona ba homotše ga ba mo thuše ka selo. (3)

4.2 Mathata – Tauatsoala le ba bangwe

4.2.1 • Mathata re ka se a tšhabele felo.
• Mathata re a a kgotlelela ra ithuta go phela gabotse a le gona. (4)

4.2.2 Re-
Re-
Go tlemaganya dikgopolo/ditiragalo/methalotheto. (3)

4.2.3 Ke bogobe re a ja
E bile re a šeba,
E thuša mmadi go bala ka lebelo/E kgokaganya dikgopolo. (2)

- 4.2.4 Ke seka goba kemedi – go emela mathata. (2)
- 4.2.5 Bophelo ke tau ya mokgalabje – Bophelo ke kgotlelelo. (3)
- 4.2.6 A kgotlelelo. Mathata o ka se a tšhabe. (2)
- 4.2.7 Mothofatšo. Mathata a dira modiro wa motho, mohlala: go gatelela gore motho yo mongwe le yo mongwe o dula a na le mathata. (2)
- [35]**

PALOMOKA YA KAROLO YA D: 35

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 70